

DIERVRIENDELIJK TUINIEREN

NATUURLIJK !

- Alles hangt samen in de natuur: als schakels wegvallen (bijen) heeft dat grote gevolgen.
- Variatie aan omstandigheden en planten = variatie aan dieren = meer leven in de tuin.
- Nuttige dieren stimuleren met eten - drinken - schuilen - nestruimte
- Plaagdieren bestrijden: gebruik nooit gif! Bescherm je gewassen met gaas, vlies, takken, en netten. Stimuleer de natuurlijke vijand van plaagdieren, dan kan de natuur z'n werk doen

NUTTIGE DIEREN STIMULEREN:

Knip je tuin niet kaal voor de winter, maar laat voldoende plantresten staan zodat dieren kunnen overwinteren. Bijv. holle stengels voor lieveheersbeestjes en oorwurmpotjes.

Bouw beestjeshotels op een zonnige plek. Daarin zijn vele gasten welkom!

Samenhang: Lieveheersbeestjes eten luizen. Luizen worden beschermd en 'gemolken' door mieren. Oorwurmen eten mieren.

Oorwurmen, vleermuizen en spinnen hebben geen lieflijk imago, maar eten veel insecten!

Vlinders stimuleer je door de aanplant van **nectarplanten = voedsel voor de vlinder** (sedum, vlinderstruik, lavendel, aster, verbena, koninginnekruid, knautia, kruiden, heide, koekoeksbloem, cosmea, borage, phacelia, etc.) en **waardplanten = nest en voedsel voor de rups** (brandnetel !! hop, liguster, vuilboom, pinksterbloem, kattenstaart, lookzonderlook, damastbloem, judaspenning, distels, heide, kaasjeskruid, klimop. aalbes). Vlinders houden van warmte, luwte en droge beschutting. Bouw daarom een stapelmuur of takkenwal. Plant veel kruiden zoals tijm op een zonnige plek. Plaats rottend fruit op een schaal. Zo'n nectarbar is een feest voor vlinders.

Solitaire bijen en hommels zorgen voor bestuiving. Om hommels en bijen te stimuleren plant je digitalis, kaasjeskruid, stokrozen, marjolein, smeerwortel (is tevens compost-versneller!), kattenstaart, mahonia en struikklimop.

Een goeie bodem is **een levendige bodem** waarin je veel beestjes aantreft zoals wormen, kevers, duizendpoten etc. Stofzuig je tuin niet, maar laat organisch materiaal zoals blad liggen. Zo houd je dieren aan het werk en blijft je grond gezond. Mollen zijn eigenlijk een compliment voor je grond, want ze verschijnen als er veel leven in de bodem zit. Stop knoflooktenen of windmolentjes in de molshopen als je toch niet blij bent met de mol. Mollen zijn erg gevoelig voor geur, geluid en trilling.

Water brengt leven. Zorg voor water in de tuin dmv drinkschalen of een vijvertje.

Ondiepe delen in vijver of sloot zijn de kraamkamer van kikkers, padden en salamanders. Zij eten weer insecten. Waterplanten geven zuurstof en koelte aan het water, zijn nest en schuilplek voor dieren en nemen voeding op zodat er geen alg ontstaat. Waterplanten met drijvend blad zoals de waterlelie dragen de eitjes van libelles en waterjuffers. Ringslangen zijn volstrekt ongevaarlijk en bovendien beschermd in NL. Maak jaarlijks een broeihoop van takken, blad en mest, nabij water en op een zonnige plek.

PLAAGDIEREN BESTRIJDEN

Sapzuigers: Luizen zijn vooral in het voorjaar aanwezig en kun je beschouwen als voer voor vogeltjes. Bestrijd luizen door lieveheersbeestjes te stimuleren met holle plantstengels. Plant afweerplanten zoals knoflook, lavendel, rozemarijn, afrikaantjes, goudsbloem etc. Luizen en mieren houden niet van sterk geurende planten. Ol-kers trekt luizen aan zodat je sla minder luis krijgt. Strooi gedroogde chilipeper als afweer van plaagdieren. Hang nestkastjes op voor vogels. Luis komt vooral voor op planten die niet op de juiste plek staan. Verplant ze en geef compost.

Vogels stimuleer je door voldoende voer: plant besheesters als vuurdoorn, meidoorn, vlier, liguster, braam, etc. Vogels eten ook graag zaden van bijv. zonnebloem en kaardebol.

Vraatdieren: Bestrijd **slakken** door ze te vangen met een bierval of sinasappelschillen. Gooi slakken en hun parel-eitjes in de sloot > vissen en eenden eten ze op. Zet hosta's in een pot en aardbeien in een verhoogd plantbed. Kweek Dahlia's op in een pot en plant ze pas in de tuin als ze 20 cm hoog zijn. Nodig egels uit dmv een takkenwal en egelhuis. Laat vogels en egels niet verstrikt raken in netten > plaats gaas op de onderrand en gebruik liefst blauwe netten omdat deze zichtbaar zijn voor vogels. Laat egeltjes makkelijk uit het water komen door een trapje of boomstam te plaatsen.

Lapsnuitkever eet blad aan en de larve eet de wortels van sedum op. Bestrijding door padden, kippen of parasitaire aaltjes die je als poeder toevoegt aan het gietwater.

Zonder **rupsen** geen vlinders! Pluk rupsen uit je gewas en stimuleer de vogels.

Muizen, konijnen, mollen, hazen kun je bestrijden door grote roofvogels te stimuleren en je gewas te beschermen met gaas. Laat geen etensresten liggen. Berg je meststoffen vraatvrij op in een afgesloten plastic bak of blik. Plaats een uilenkast of ooievaarsnest.

PLANTEN VOOR VLINDERS, BIJEN EN HOMMELS OP EEN RIJ:

1 Jarigen: Borage, cosmea, zonnebloem, korenbloem, afrikaantje, goudsbloem, papaver.

2 jarigen: stokroos, kaardebol, cichorei, damastbloem, vergeet-me-niet, honingklaver, judaspenning, teunisbloem en kaasjeskruid, vingerhoedskruid, koolzaad en raapzaad.

Bolgewassen: crocus, sneeuwkllokje, puschkinia, scilla, allium, dahlia, blauwe druifjes, winterakoniet, corydalis.

Vaste planten: adderwortel, aster, echinacea, jacobs ladder, muurbloem, heide, margriet, engels gras/armeria, knautia/beemdkroon, kattenstaart, campanula, saxifraga, sedum, smeewortel, dropplant, valeriaan, verbena/ijzerhard, veronica, pinksterbloem, primula, koninginnekruid, longkruid, gaura, geranium, dovenetel, lavatera, zwanenbloem, zenegroen en zeeuws knoopje. **Kruiden:** citroenmelisse, munt, tijm, marjolein, pimpernel, bergsteentijm, salie, rozemarijn, maggiplant.

Houtige gewassen: Mahonia en bloeiende klimop, bottelroos, buxus, berberis, esdoorn, acacia, cotoneaster, kastanje, olijfwilg, klimhortensia, hulst, wilg, vuurdoorn, kamperfoelie, fluweelboom, linde, honingboom, weigelia, ribes + alle fruitbomen en struiken (peren, appels, pruimen, bessen, frambozen en bramen, etc.).